

SZPITAL UNIWERSYTECKI NR 2 IM. DR. JANA BIZIELA W BYDGOSZCZY
85-168 BYDGOSZCZ, UL. UJEJSKIEGO 75 tel.052/36-55-799 fax.052/370-05-31
Szpitalny Zakład Diagnostyki Mikrobiologicznej
Tel.: rejestracja i asystenci 52 36 55 645, kierownik: 52 36 55 447

POBIERANIE MATERIAŁU DO NIESWOISTYCH BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

PEŁNĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA POBRANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT PRÓBEK DO SZPITALNEGO ZAKŁADU DIAGNOSTYKI MIKROBIOLOGICZNEJ PONOSI ZLECENIODAWCA

1. Przyjmowanie materiału

- W godzinach od 7⁰⁰ do 19⁰⁰ w dni robocze, soboty, niedziele i święta
- Zleceniobiorca zaopatruje zleceniodawcę w artykuły potrzebne do pobrania i transportu materiałów

2. Zlecenie badania mikrobiologicznego – odbywa się przez wystawienie odpowiedniego formularza zlecenia przez lekarza

Zgodnie z Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, a także Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 stycznia 2009 r. w sprawie standardów jakości dla medycznych laboratoriów diagnostycznych i mikrobiologicznych należy:

- czytelnie wypełniać wszystkie rubryki
- osoba zlecająca badanie poświadcza to własnoręcznym podpisem
- osoba pobierająca materiał weryfikuje tożsamość pacjenta, sprawdza czy w pojemniku znajduje się odpowiedni materiał i czy pojemnik jest szczelnie zamknięty, sprawdza zgodność materiału z danymi na pojemniku oraz na zleceniu i również poświadcza to własnoręcznym czytelnym podpisem
- w przypadku, gdy pacjent sam dokonuje pobrania materiału, jako osoba pobierająca podpisuje się osoba nadzorująca pobranie tego materiału oraz weryfikując jego zgodność z danymi na pojemniku oraz zleceniu
- zlecenie na badanie mikrobiologiczne można pobrać na stronie szpitala; obowiązuje format A5, druk dwustronny
- lekarz zlecający może telefonicznie zrezygnować z badań lub zlecić wykonanie z danego materiału dodatkowych badań; ten fakt jest odnotowywany na zleceniu przez osobę przyjmującą zlecenie

3. Pobieranie materiału – wskazówki ogólne

- najlepiej pobierać materiał przed włączeniem leczenia przeciwdrobnoustrojowego ogólnego i/lub miejscowego
- pobieranie materiału technikami inwazyjnymi – przygotowanie pacjenta i wykonanie zabiegu wykonywać zgodnie z procedurami obowiązującymi w sali operacyjnej, gabinecie zabiegowym, oddziale
- materiał pobierany do badań mikrobiologicznych należy traktować jako zakaźny
- w trakcie pobierania materiału należy używać środków ochrony osobistej: rękawiczki, odzież ochronna i w razie konieczności okulary ochronne
- materiał pobiera się zawsze jałowym sprzętem do odpowiednich szczelnych pojemników jednorazowego użytku
- zawsze podczas pobierania unikać zanieczyszczenia materiału: pojemnik z pobraną próbką natychmiast szczelnie zamknąć nie dotykając jego brzegu i wewnętrznej powierzchni zakrętki
- nie zanieczyszczać materiałem biologicznym zewnętrznych powierzchni pojemników i towarzyszących próbkom papierowych załączników
- nie dopuszcza się zamykania pojemników korkami z waty, ligniny itp.
- sprzęt i materiały medyczne użyte w trakcie pobierania próbek do badań mikrobiologicznych należy umieścić w pojemniku na skażone odpady medyczne

4. Transport – wskazówki ogólne

- pobrane próbki należy jak najszybciej dostarczyć do Zakładu, a ich przechowywanie powinno być ograniczone tylko do czasu koniecznego na przygotowanie prób do transportu
- w okresie letnim zabezpieczyć przed przegrzaniem, a zimą przed zamrożeniem
- materiały należy transportować w zamkniętych kontenerach odpowiednio oznakowanych, wraz z danymi (numer telefonu) osoby wyznaczonej przez zleceniodawcę do kontaktu w razie wypadku
- pojemniki z materiałami powinny być umieszczone w opakowaniach pośrednich w taki sposób, aby w normalnych warunkach przewozu nie mogły być rozbite, przedziurawione lub ich zawartość nie uwolniła się do opakowania pośredniego; opakowania pośrednie powinny być zabezpieczone wewnątrz opakowań zewnętrznych przy użyciu odpowiedniego materiału wyściełającego
- zlecenia na badania powinny być zabezpieczone w sposób uniemożliwiający kontakt z materiałem biologicznym
- kontenery do transportu należy okresowo i po każdym skażeniu dezynfekować obowiązującym na oddziale środkiem do dezynfekcji powierzchni i sprzętu
- niewłaściwe warunki przechowywania i transportu mogą zmienić właściwości materiałów biologicznych, przez co uzyskane wyniki będą niewiarygodne

NIE SPEŁNIENIE WYMAGAŃ SPOWODUJE ODMOWĘ PRZYJĘCIA MATERIAŁU DO BADANIA

Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr. J. Biziela w Bydgoszczy, Szpitalny Zakład Diagnostyki Mikrobiologicznej

Materiał do nieswoistych badań mikrobiologicznych

Rodzaj próbki		Pobieranie		Czas i temperatura		Uwagi dodatkowe
		Istotne czynności	Pojemniki i/lub min. obj.	Transport	Przechowywanie	
MOCZ		- dokładne umycie zewnętrznych narządów płciowych - opłukanie umytego miejsca - natychmiastowe oddanie moczu do pojemnika	≥ 1 ml (nie więcej niż 5 ml)	≤ 2 h, TP	≤ 24 h, 4°C	Do badania nadaje się mocz: - ze środkowego strumienia - pobranego przez cewnik - z nakłucia nadłonowego - po wymianie cewnika u długotrwale cewnikowanych Do badania nie nadaje się mocz: - ze zbiornika, do którego zbiera się mocz przez cewnik - na nośniku typu UROMEDIUM
PLWOCINA		- rano, na czczo - po wyjęciu protezy zębowej - po umyciu zębów i dziąseł - po wypłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą - pod nadzorem personelu medycznego	- sterylny pojemnik > 1 ml	≤ 2 h, TP	≤ 24 h, 4°C	Trudności z odkształcaniem - materiał z bronchoskopii - plwocina indukowana (zaznaczyć na zleceniu)
POPLUCZYNY OSKRZELOWE, BAL, INNE			- sterylny pojemnik > 1 ml - szczoteczka w sterylnym pojemniku	≤ 2 h, TP	≤ 24 h, 4°C	
GÓRNE DROGI ODDECHOWE	JAMA USTNA	- wymazówką usunąć wydzielinę i osad z powierzchni owrzodzenia - drugą wymazówką energicznie pobrać wymaz	zwykła wymazówka	≤ 2 h, TP		unikać dotykania powierzchni nie zmienionych chorobowo
			wymazówka z podłożem transportowym	≤ 24 h, TP		
	NOS	- zwilżyć wymazówkę jałową solą fizjologiczną - wymazy pobiera się z przedsionka nosa	zwykła wymazówka	≤ 2 h, TP		Cel badania: - wykrywanie nosicieli gronkowców i paciorkowców - owrzodzenia nosa
			wymazówka z podłożem transportowym	≤ 24 h, TP		
	NOSOGARDŁO	- wprowadzić wymazówkę przez nos do nosogardła - obrać powoli przez 5 s do nasączenia wydzieliną	wymazówka z alginiem wapienia na cienkim, giętkim drutku z podłożem transportowym	≤ 24 h, TP		
	GARDŁO	- unieruchomić język szpatułką - pobrać wymaz z tylnej ściany gardła, migdałków i miejsc zmienionych zapalnie	zwykła wymazówka	≤ 2 h, TP		Wymazy z gardła są przeciwwskazane dla pacjentów z zapaleniem nagłośni
			wymazówka z podłożem transportowym	≤ 24 h, TP		
	KREW		- pobierać do butelek stosowanych w systemie BacTAlert - postępować zgodnie z instrukcją producenta	Dorośli: - butelki dla dorosłych Dzieci i pacjenci geriatryczni: - butelki pediatryczne	Zgodnie z instrukcją producenta	
PŁYN MÓZGOWO-RDZENIOWY		pobrać płyn do sterylnej próbki z korkiem	≥ 1 ml	≤ 15 min., TP		Nie schładzać! Pobrać również krew na posiew!

Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr. J. Bizuela w Bydgoszczy, Szpitalny Zakład Diagnostyki Mikrobiologicznej

Materiał do nieswoistych badań mikrobiologicznych

Rodzaj próbki		Pobieranie		Czas i temperatura		Uwagi dodatkowe
		Istotne czynności	Pojemniki i/lub min. obj.	Transport	Przechowy- wanie	
ROPNIE	OTWARTE	- usunąć wysięk z powierzchni ropnia przecierając jałową solą fizjologiczną - pobrać 2 wymazy z głębi rany, jeden na posiew, a drugi na preparat barwiony metodą Grama	- zwykła wymazówka - wymazówka z podłożem transportowym	≤ 2 h, TP	≤ 24 h, TP	Fragmenty tkanek lub ropa są lepszym materiałem diagnostycznym niż wymazy
	ZAMKNIĘTE	- aspirować zawartość ropnia strzykawką z igłą - aseptycznie przenieść zawartość strzykawki do próbki transportowej dla beztlenowców	≥ 1 ml	≤ 24 h, TP	Wymazy z powierzchni ropnia zanieczyszczają próbkę florą kolonizującą nie będącą przyczyną zakażenia	
PŁYN OPŁUCZNOWY, OTRZEWNOWY, STAWOWY, INNY		- pobrać materiał przez aspirację przezskórną lub chirurgicznie - zawsze pobierać jak największe ilości płynu - nigdy nie dostarczać wymazówek zanurzonych w płynie	• sterylna próbówka	≤ 15 min., TP		Płyn osierdźliowy 4°C ≤ 24 h, Płyny do badań mikologicznych 4°C ≤ 24 h,
			• próbówka transportowa dla beztlenowców	≤ 24 h, TP		
UCHO	WEWNĘTRZNE	Błona bębnekowa nieuszkodzona: - umyć roztworem mydła przewód zewnętrzny - pobrać wydzielinę strzykawką Pęknięta błona bębnekowa - pobrać wydzielinę na wymazówkę przez wziernik uszny	• sterylna próbówka	≤ 2 h, TP		
			• wymazówka z podłożem transportowym	≤ 24 h, TP		
	ZEWNĘTRZNE	- usunąć zwilżoną wymazówką brud i strupy z przewodu zewnętrznego - drugą wymazówką pobrać wymaz dokładnie i energicznie obracając wymazówkę	• zwykła wymazówka	≤ 2 h, TP		
			• wymazówka z podłożem transportowym	≤ 24 h, 4°C		
OKO	SPOJÓWKI	- zwilżyć solą fizjologiczną 2 wymazówki - pobrać 2 wymazy (z oka chorego i zdrowego)	• zwykła wymazówka	≤ 2 h, TP		Wymaz z oka zdrowego służy jako kontrola
			• wymazówka z podłożem transportowym	≤ 24 h, TP		
KOLONIZACJA GBS CIĘŻARNYCH		- pobrać wymaz najpierw z przedsionka pochwy, a następnie z odbytu - można stosować jedną wymazówkę	• zwykła wymazówka	≤ 2 h, TP		Nie pobierać wymazów z szyjki macicy i nie stosować wziernika
			• wymazówka z podłożem transportowym	≤ 24 h, TP		
INNE		W przypadku konieczności pobrania innego materiału prosimy o kontakt (tel. 52 36 55 645)				

TP, temperatura pokojowa

Kierownik
Szpitalnego Zakładu
Diagnostyki Mikrobiologicznej
[Podpis]
dr n. med. Jolanta Krawiec

Do Szpitalnego Zakładu Diagnostyki Mikrobiologicznej
Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr. J. Biziela
85-168 Bydgoszcz, ul. Ujejskiego 75
tel. 052 36 55 645, 36 55 451

.....
Pieczęć zleceńodawcy

ZLECENIE NA BADANIE MIKROBIOLOGICZNE

.....
Nazwisko i imię pacjenta Data urodzenia

.....
Pesel K ☐ M ☐
Płeć ID

Rodzaj materiału	Data pobrania	Godzina pobrania
	Czytelny podpis osoby pobierającej	

Rodzaj badania (proszę zaznaczyć X)

posiew tlenowy ☐ Salmonella/Shigella ☐ które badanie (proszę wpisać) ☐
posiew beztlenowy ☐ wirusy ROTA/ADENO/NORO ☐
posiew mikologiczny ☐ ☐

Rozpoznanie:

Stosowane antybiotyki:

Czynniki ryzyka (proszę zaznaczyć X)

intubacja ☐ ciąża ☐
cewnik moczowy ☐ pobyt w innym szpitalu ☐
cewnik naczyniowy ☐ Inne
neutropenia ☐

Wskazanie do badania

aktywne zakażenie ☐
kontrola podczas leczenia ☐
kontrola po leczeniu ☐
inne ☐

.....
Pieczęć i podpis lekarza zlecającego

Wypełnia laboratorium

.....
Data i godzina otrzymania

.....
Numer badania

.....
Uwagi

.....
Materiał przyjął

Do Szpitalnego Zakładu Diagnostyki Mikrobiologicznej
Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr. J. Biziela
85-168 Bydgoszcz, ul. Ujejskiego 75
tel. 052 36 55 645, 36 55 451

.....
Pieczęć zleceńodawcy

ZLECENIE NA BADANIE MIKROBIOLOGICZNE

.....
Nazwisko i imię pacjenta Data urodzenia

.....
Pesel K ☐ M ☐
Płeć ID

Rodzaj materiału	Data pobrania	Godzina pobrania
	Czytelny podpis osoby pobierającej	

Rodzaj badania (proszę zaznaczyć X)

posiew tlenowy ☐ Salmonella/Shigella ☐ które badanie (proszę wpisać) ☐
posiew beztlenowy ☐ wirusy ROTA/ADENO/NORO ☐
posiew mikologiczny ☐ ☐

Rozpoznanie:

Stosowane antybiotyki:

Czynniki ryzyka (proszę zaznaczyć X)

intubacja ☐ ciąża ☐
cewnik moczowy ☐ pobyt w innym szpitalu ☐
cewnik naczyniowy ☐ Inne
neutropenia ☐

Wskazanie do badania

aktywne zakażenie ☐
kontrola podczas leczenia ☐
kontrola po leczeniu ☐
inne ☐

.....
Pieczęć i podpis lekarza zlecającego

Wypełnia laboratorium

.....
Data i godzina otrzymania

.....
Numer badania

.....
Uwagi

.....
Materiał przyjął

Wypełnia laboratorium

BAKTERIOLOGIA/ (nr procedur)
SEROLOGIA

MIKOLOGIA (nr procedur)

Leuko		B A P	C N A	P V X	H A E	M A C	X L D	C I N	A N A	G N Ø ₂	S A B	C A N	B H I	S F	T H	T I O	
Nabł	24 h																
Flora	48 h																
.....	>48 h																

	1	2	3	4		1	2	3	4		1	2	3	4	KOMENTARZ			
ZG +					MAC					PIG								
ZG -					GLU					TRIB								
PG -					LAC					d-ALA								
PG +					H ₂ S					HM								
LG +					GAZ					Oxgall								
Spory					URE					MTZ 5								
CAN					IND					K 1000								
Zapach					MUG					VA 5								
HEM					CYT					CT 10								
KAT					ONP					P 2 IU								
OX					VP					RD 15								
CF					LDC					E 60								
KOAG					ODC					O ₂						ID	Nr AST	
NOV					ADH					CO ₂						1		
PB					TDA					Ø ₂						2		
BAC					MAN					LATEX						3		
OPT					MOT					P- kit						4		
DRD					NO ₂					βL								
PYR					UV													
TP					PSAER													
ESC					γ-GLU													

UWAGI

.....

.....

.....

.....

Posiew i preparat wykonał Preparat ocenił Data wykonania badania Wynik autoryzował

Wypełnia laboratorium

BAKTERIOLOGIA/ (nr procedur)
SEROLOGIA

MIKOLOGIA (nr procedur)

Leuko		B A P	C N A	P V X	H A E	M A C	X L D	C I N	A N A	G N Ø ₂	S A B	C A N	B H I	S F	T H	T I O	
Nabł	24 h																
Flora	48 h																
.....	>48 h																

	1	2	3	4		1	2	3	4		1	2	3	4	KOMENTARZ			
ZG +					MAC					PIG								
ZG -					GLU					TRIB								
PG -					LAC					d-ALA								
PG +					H ₂ S					HM								
LG +					GAZ					Oxgall								
Spory					URE					MTZ 5								
CAN					IND					K 1000								
Zapach					MUG					VA 5								
HEM					CYT					CT 10								
KAT					ONP					P 2 IU								
OX					VP					RD 15								
CF					LDC					E 60								
KOAG					ODC					O ₂						ID	Nr AST	
NOV					ADH					CO ₂						1		
PB					TDA					Ø ₂						2		
BAC					MAN					LATEX						3		
OPT					MOT					P- kit						4		
DRD					NO ₂					βL								
PYR					UV													
TP					PSAER													
ESC					γ-GLU													

UWAGI

.....

.....

.....

.....

Posiew i preparat wykonał Preparat ocenił Data wykonania badania Wynik autoryzował